

07.01.2019

UPA2019/172

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Nunatsinni plastikkinik atuinerup annikillisarnissaa anguniarlugu Naalakkersuisut kingusinnerpaamik UPA2020-mi suliniutissanik iliuusissatut pilersaarusiamik saqqummissinissaannut peqquneqarnissannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Suliniutissatut pilersaarutit anguniagassartai tigussaasuussapput iliuusissanillu ilaqartinneqassallutik. Pingaarnertut suliniutissatut anguniagassat EU-mi plastikkinik atuinerup annikilisaaviginissaanut pimoorussamik suliniutaannut appasinnerussanngillat.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit)

Tunngavilersuut:

Ukiuni kingulliunerusuni nunatsinni plastikkinik atuinerput annertusiartorpoq.

Imarpittatsinni eqqakkat 85%-ii plastikiupput. Nunat amerlatsikkiartortut plastikkinik atuinermik killiliinissaq anguniarlugu pilersaarusiortuni Danmark immikkut december 2018 annikillisaanissamut anguniagalimmik aqqissuussamik suliniutissat 27-it saqqummiuppaat. EU-mi 2015-imi plastikkinik puussiat annikillisarnissaannut suliniuteqartoqalernerani EU-mi innuttaasut 72%-iisa atuinertik annikillisimagaat misissuititsinerminni paasisimavaat. EU-llu 2018 naalersoq nioqqutissat ataasiaannartakkanik plastikkinik pooqartinneqartut atorunnaarnissaat pillugu inatsisit nutaat atuutsileqqammivaat.

Plastik puussianut assigiinngitsunut atortuarparput. Nerisassanut, qerisunut, ittujaarsivittut, pisiniaraangatta puussiatut, eqqaanermullu atorparput. Plastikkinik atuinerujussuatsinni iluarusunnitsinnilu eqqarsaatigisanngilarput puussiat qanoq mingutitsitiginerat. Plastik arrortikkuminaatsuvoq, taamaalillunilu pinngortitami nungutikkuminaalluni. Uumasunut nerisareqatigiinnut tappiorannartunngorluni (microplast) akuliuttartoq paasereerparput.

GUX-mi ilinniartut paasisimavaat allaat saarullit microplastitaqartut. Nunarsuarmi imarsuarnut plastikkerpassuit eqqarneqartartut patsisigiinnarnagit uagut nunatsinni iliuuseqartariaqarpugut.

Eqqakkat nalinginnaasut igaffitsinni puussianut poorlugit silatitsinni puussiarsuarnut igittarpagut. Taakkorpassuit allallu puussiat ikuallanneqartarput, peqqinnanngeqisumillu pujuliortarlutik. Suli pitsaannginnersaavoq puussiat plastikkit pinngortitamut eqqaannarneqaraangata. Arrortikkuminaatsuugamik sivisoorsuarmik nungujartortarput, pinngortitamut uumasunullu ajoqutaagalutik. Imartatsinnut eqqaaneq ajoqutaasaqaaq motorinullu aserorsaataasarluni.

Peqqinnissarput pillugu, pinngortitallu asattuunnissaa peqputigalugu plastikkinik atuinitta annikilliarternissaa politikkikkut anguniartariaqarparput. Nunaavugut immamik, imermillu amigaateqanngitsoq, inuussutissarsiornermut aningaasaqarnitsinnullu pinggortitap minguitsuutinnissaa pisariaqartilluinnarparput. Pisianut puut allat atornissaannut pikkorinnerusariaqarpugut. Anartarfeqarnermi, eqqaanermilu puussiarsuarnik atuineq allannngortittariaqarparput.

Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni 2017-mi plastikkinik atuinerup millisarnissaa anguniarlualugu oqallisissiamik saqqummiussininni¹ Naalackersuisut akissuteqaamminni nassuiaatigaat miljøfondimik pilersitsinissamik suliniuteqarlutik. Tassani ilaatigut akissummi erserpoq avatagiisinut mianerinninnerunissaq anguniarlugu avatagiisinut akitsuutit nutaat pilersinneqassasut. Kingullermillu UKA2018-mi Inatsisartut ataatsimiinneranni miljøfondi pillugu inatsisissaq akuersissutigaaqarput. Tamannalu pereermat alloriaqqinnissaq tullinnguuppoq. Tamannalu angorusullugu siunnersuutigaara avatagiisinut mianerinninnerunissaq siunertaralugu nunatsinni Naalackersuisut kommunit, inuuussutissarsiortut suleqatiginerisigut qanoq ililluni plastikkinik atuinerit millisarnissaanik suleqatigiillutik suliniuteqassasut. Aammalu qanoq tulleriaarinikkut avatagiisinut akitsuutit pilersinneqassanersut suleqatiissutaalernissaat tullinnguulluni.

Taamatut suleqatigiinneq pisariaqarpoq, nunatsinni pisortat aammaa inuussutissarsiortut avatangiisinik mianerinninneq ataatsimoorfigalugu suleqatigiissutigisinnaassappassuk avammut oqariartuut pitsaassaaq, akisussaaffimmimmi tigusinikkut aatsaat avatangiisinik mingutitsinerujussuaq akiorsinnaalissavarput.

Nunarsuaq, Nunarput pinngortitarsuarlu eriagitigit ataatsimoorlutalu aaqqiinissamik piuumassuseqarluta plasitikkimik atuinermik millisaalluta.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

¹ https://ina.gl/dvd/EM2017/pdf/media/2532734/pkt42_em2017_skralleposer_ia_mika_kal.pdf

Iliuusissatut pilersaarutip siunertai toqqammavii naatsorsuutigisamik annertuneruppata A/C fuldmægtigip ukiumut akissarsiaasa naligi ataanneqartussat naatsorsuutigineqanngilaq, naapertuussorineqarpoq, tassa 500.000 koruunit missaa ataanneqassangitsoq. Tamatumani mattunneqarsinnaanngilaq allaffissornikkut Namminersorlutik Oqartussat iluanni ataqatigiissaarisoqarnissaa. Aningaasartuutissat allat aningaasartuutissat tagginneqartup iluaniissasut naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Siunnersuut taama isikkoqartillugu namminersorlutik inussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqassasoq naatsorsiitigineqanngilaq. Taamaattorli iliuusissatut pilersaarutip piviusunngortinnerani aningaasatigut namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu kinguneqarsinnaanera naatsorsuutigineqarsinnaavoq. Iliuusissamut pilersaarutip aatsaat naammassinerani kinguneqaatissai ersarinnerusumik paasineqarsinnaalerumaarput.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Soqanngilaq